

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

Пам'ятаємо про загиблих, піклуємося про живих

Третій Тост

2022 рік • СІЧЕНЬ • № 1-2 (697-698)

Дата

ГЕРОЇЧНА І ТРАГІЧНА СТОРІНКА НАШОЇ ІСТОРІЇ

У Києві 25 грудня відбулися пам'ятні заходи з нагоди 42-ї річниці початку війни в Афганістані

На урочисті заходи, організовані Українською Спілкою ветеранів Афганістану, зібрався ветерани-«афганці» та члени їхніх сімей. Вони поклали квіти до Меморіального комплексу загиблим і Стелі пам'яті воїнів-«афганців» на вулиці Лаврській.

У Свято-Воскресенському храмі відбулася панахида за військовослужбовцями, які загинули в Афганістані, а також полеглими у зоні АТО/ООС.

Голова Української Спілки ветеранів Афганістану Сергій Червонопиский поділився спогадами про війну з кореспонденткою «Суспільного» Вікторією Хорошун.

«Для нас це такий негласний день пам'яті – день початку Афганської війни. Цього дня радянські війська зайшли на територію Афганістану, вико-

нуючи наказ. І я був одним з тих, хто заходив першими. Ми висаджувались в аеропорту Кабула. Я тоді був командиром корабельної групи на Ан-22. Водночас війська 40-ї армії заходили сухопутним шляхом.

Цей день пам'ятається як початок війни, і він – рубікон, який ми перейшли від мирного життя до воєнного. Насправді нас під-

няли по тривозі ще у ніч на 12 грудня. Спочатку ми літаком прилетіли у Ташкент, потім вилетіли в місто Енгельс, це біля Саратова, а вже звідти пішли на Кабул.

У наш літак Ан-22 було завантажено шість бронеоб'єктів, боеприпаси, харчі. Без прогріву бойової машини нам треба було підняти на висоту і «випхати» з «Антея» 7-тонні бойові машини. І ми робили це солдатськими руками. Це титанічний труд і перше враження від війни», – згадує Сергій Червонопиский.

Він також розповів про важкі побутові умови, в яких доводилося жити воїнам.

Загалом він пробув в Афгані

Афгані не тому, що супротивник був сильнішим, а тому, що наші бійці були слабо підготовлені», – розповів Сергій Червонопиский.

«Усі ці події досі стоять перед очима. Ми туди входили не з якимись кровожерливими настроями. Ми дійсно щиро вірили в те, що йдемо на допомогу афганському народу. На жаль, потім політики повели все так, що ця війна стала кривавою. І керів-

ництво Радянського Союзу робило неправильні кроки. І, як кажуть, альтернативні сили довели до того, що на землі Афганістану досі летять кров. Кожна війна – це страшно. Це горе. І хоч я професійний військовий, усі ці 40 років мені доводиться боротися з наслідками війни. Допомогаю і своїм бойовим побратимам, і родинам загиблих».

(Продовження теми на 2-й і 5-й стор.)

35 років тому на Рівненщині було створено Дубенську міську організацію УСВА.

Подорож на 4-й стор.

Воїни-«афганці» – українській армії

ПОДАРУНКИ ДО СВЯТ

Волонтерська група з Тернопільщини в складі голови обласної Спілки ветеранів Афганістану Сергія Лісового, голови Заліщицької спілки ветеранів АТО Степана Навольського і волонтерки зі Зборівщини Уляни Білик побували на сході країни у військових підрозділах на передовій.

Волонтери відвідали військові підрозділи у Торетську, Авдіївці, Писках, Мар'їнці, Красногорівці та отримали подяку від наших воїнів за турботу.

Щира подяка за надану допомогу Заліщицькій, Тербовлянській і Зборівській територіальним громадам, педагогічному колективу та учням Великоберезовицької ЗОШ І-ІІІ ст., навчальним закладам Зборівщини, ветеранам-«афганцям» Андрію Макоїду, Мирославу Курляку, Василю Зелінському, Івану Боднару та всім небайдужим людям, хто долучився до цієї волонтерської місії. Разом ми – сила! Перемога обов'язково буде!

Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної
організації УСВА.

ТРИ ТОННИ дорогоцінного вантажу зібравши волонтери й доправили у війська, це продукти харчування, овочі та фрукти, домашні м'ясні консерви, цвяхи, шурупи, акумуляторний шурупверт, сокири-колуни, маскувальні сітки, набір ремонтних ключів для автомобіля, домкрат автомобільний, засоби особистої гігієни, медпрепарати, зимовий одяг, шкарпетки, листівки-вітання від школярів та багато іншого майна, вкрай необхідного на фронті. Гості привітали героїв домашніми смаколиками, а листівки-вітання від дітей зігриватимуть серця наших воїнів.

Офіційно

НАБУВ ЧИННОСТІ ЗАКОН ПРО ДЕРЖРЕЄСТР ВETERANІВ ТА Е-ПОСВІДЧЕННЯ

В Україні набув чинності закон про Єдиний державний реєстр ветеранів війни та запровадження електронного посвідчення. Верховна Рада ухвалила відповідний закон 14 грудня 2021 року.

ДОКУМЕНТОМ №1954-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення функціонування Єдиного державного реєстру ветеранів війни та запровадження електронного посвідчення ветерана» запроваджуються електронні посвідчення, зокрема, для ветеранів війни, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни та постраждалих учасників Революції, а також членів їх сімей. Е-посвідчення ветерана – це електронне відображення інформації, яка міститься у посвідченні особи разом з унікальним електронним ідентифікатором (QR-кодом, штрих-кодом, цифровим кодом).

Передбачається, що посвідчення формується безоплатно за бажанням громадянина, на ім'я якого його видано, оформлюється із застосуванням засобів Єдиного державного реєстру ветеранів війни та використовується на території України для підтвердження відповідного статусу, отримання пільг і компенсацій.

Електронне посвідчення може використовуватися як аналог відповідного документа у формі книжечки. Е-посвідчення формуються засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, зокрема, через його мобільний додаток. Для формування документа використовуються відомості, передані до Єдиного державного вебпорталу електронних послуг відповідно до вимог законодавства України з Єдиного державного реєстру ветеранів війни та автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів і банків даних, держателями яких є органи державної та місцевого самоврядування.

Порядок формування е-посвідчення ветерана, їх електронних копій та їх перевірки органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними і фізичними особами визначається Кабінетом Міністрів України. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи зобов'язані забезпечити перевірку посвідчень, що пред'являються громадянами України.

Дата

ГЕРОЇЧНА І ТРАГІЧНА СТОРІНКА НАШОЇ ІСТОРІЇ

• Дніпро

На набережній Дніпра возле пам'ятника погибшим в Афганістане воїнам «Взрив пам'яті» зібрався ветерани війни, члени семей погиблих і умерших учасників боевых действий, гости и жители города.

ВETERАНЫ-«АФГАНЦЫ» вспомнили погибших товарищей. Представители ветеранских организаций, члены семей погибших и умерших участников войны в Афганистане, Департамент социальной политики Днепропетровского городского совета, горожане и гости города возложили цветы к памятнику.

Сражения кончаються, а история вечна. Ушла в историю и Афганская война. Но в памяти людской ей ещё жить долго, потому что её история написана кровью солдат и слезами матерей. Она будет жить в сердцах сирот, оставшихся без отцов. Будет жить в душах тех, кто в ней участвовал. Поколение, опалённое её огнем, как никто усвоило военные и нравственные уроки той никем и никому необъявленной, героической и трагической войны.

Много горя, бед и страданий принесли нашему народу эти девять лет и пятьдесят один день жестоких сражений в чужом краю. Но и там, в далёком Афганистане, советские воины проявили лучшие человеческие качества: мужество, стойкость, благородство. В неимоверно трудных условиях боевой жизни, вдали от дома, ежечасно подвергаясь опасности, и подчас смертельной, они сохранили верность военной присяге, воинскому и человеческому долгу.

Войны разжигают политики, а страдают и умирают солдаты. 25 декабря 1979 года начиналось то, что хочется постоянно забыть, но что обязательно надо помнить! Помнить, чтобы не повторять никогда!

Юрий ВИНОГРАДОВ,
председатель Днепропетровского городского
объединения ветеранов Афганистана.

• Херсон

25 грудня, у 42-у річницю введення радянських військ до Афганістану, Херсонська організація воїнів-інтернаціоналістів традиційно зібрала ветеранів-«афганців», щоб вшанувати пам'ять своїх загиблих товаришів.

• Харків

К пам'ятнику погибшим воинам-интернационалистам пришли ветераны войны в Афганистане. Собрались, чтобы возложить цветы, отдать свой солдатский долг, почтив минутой молчания всех тех, кто не вернулся с той войны.

СОСТОЯЛСЯ небольшая митинг, на котором выступили Виктор Борзов – член правления и Михаил Быков – председатель Харьковского городского Союза ветеранов Афганистана.

«Более девяти долгих лет солдаты и офицеры с достоинством и честью выполняли интернациональный долг, рискуя жизнью и здоровьем. 262 наших земляка сложили свои головы, оказывая помощь братскому народу Афганистана», – напомнил Михаил Быков и предложил почтить память всех тех, кто не вернулся из Афганистана и других локальных конфликтов, объявив минутой молчания, после чего пригласил собравшихся возложить цветы к подножию памятника погибшим воинам-интернационалистам.

Геннадий ЛОМАКИН, пресс-служба ХГСВА.

• Тернопільська область

В усіх містах і селищах Тернопільщини, де споруджено пам'ятники і меморіальні знаки, присвячені Афганській війні, з ініціативи обласної Спільки ветеранів Афганістану проведено захід «Запали свічку пам'яті по полеглим бойовим побратимам».

СИМВОЛІЧНО, що саме о 15.00, це час, коли почали вводити війська, біля пам'ятників зібрався ветерани-«афганці» з родинами, друзями, священики відслужили панахиду за упокій душ полеглих воїнів, спільною молитвою, запаленням свічок і лампадок, покладанням квітів вшанували пам'ять всіх полеглих бойових побратимів і тих, хто уже в мирний час помер внаслідок поранень та хвороб.

• Маріуполь

Біля пам'ятного знаку воїнам-інтернаціоналістам відбувся мітинг-реквієм. Вшанували пам'ять загиблих представники муніципалітету, ветерани, рідні та близькі.

«ЦІ ПОДІЇ забрали життя маріупольських синів, батьків, чоловіків і друзів. Нанесли рани й зруйнували тисячі людських долів. Вони відгукуються боєм у наших серцях. Цього дня ми вшануємо пам'ять наших земляків. Так, вони не повернулися додому, але пам'ять про них житиме вічно. У нашій силі передати пам'ять тих подій. Зробити висновки заради майбутнього – заради наших дітей», – наголосив перший заступник міського голови Михайло Когут.

Після хвилини мовчання пролунав триразовий залп Почесної варті. Присутні поклали квіти до меморіалу.

• Рівне

Рівненчани зібрався біля пам'ятного знаку, щоб вшанувати загиблих в Афганській війні.

ГОЛОВА Рівненської обласної організації УСВА Сергій Зінч відзначив, що 42 роки тому розпочалася героїчна і водночас трагічна сторінка нашої історії. Героїзм полягає в тому, що всі, кому довелося взяти участь у тих подіях, виконали з честю і гідністю свій військовий обов'язок, а трагедія в тому, що Україна втратила тисячі своїх найкращих синів, а ми – своїх бойових побратимів.

Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять загиблих в Афганістані та на сході України і поклали квіти до пам'ятника.

Леонід ГОРОЩУК.

• Черкаси

До меморіального знаку воїнам-інтернаціоналістам, що на розі бульвару Шевченка з вулицею Святотроїцькою, прийшли ветерани тієї війни, рідні загиблих воїнів.

РОЗПОЧАВСЯ мітинг-реквієм з хвилини мовчання за полеглими в різних військових конфліктах. А на знак пошани до учасників бойових дій, які завжди були вірними військовому обов'язку, до підніжжя меморіалу поклали квіти.

Пам'ять воїнів-інтернаціоналістів вшанували й представники міської та обласної влади, серед них – міський голова Анатолій Бон-

даренко та його заступник Руслан Ткаченко.

– Для нас це завжди трагічна дата. Боляче на душі від спогадів: війна ні для кого не проходить безслідно. Тож кожного року ми збираємось у цьому місці, щоб вшанувати наших побратимів, які не дожили до сьогоднішнього дня, – говорить очільник міської Спільки

ветеранів Афганістану Борис Карганов. – Зараз багато хто з нас продовжує військову службу на східних кордонах України.

Борис Карганов подякував міському голові Анатолію Бондаренку за те, що він завжди переймається проблемами воїнів-інтернаціоналістів і допомагає вирішувати їх.

• Запоріжжя

Біля пам'ятника воїнам, загиблим в Афганістані та локальних війнах за кордоном, відбулось урочисте покладання квітів.

УЧАСНИКИ війни в Афганістані, члени їхніх сімей, перший заступник міського голови Олександр Власюк, представники місцевої влади, депутати міської ради вшанували хвилиною мовчання пам'ять загиблих воїнів, поклали квіти до пам'ятника.

Наша история

ЛЕГЕНДАРНЫЕ КОМАНДУЮЩИЕ 40-й ОБЩЕВОЙСКОВОЙ АРМИИ ТУРКЕСТАНСКОГО ВОЕННОГО ОКРУГА

— В какой семье вы родились и росли?

— Я родился на берегу великой русской реки Волги в самый разгар Великой Отечественной и воспитывался в семье, где главой дома был дед, Дмитрий Федорович Лебедев. Он прожил ровно 80 лет. Окончил юридический факультет Московского университета. Получив образование, вернулся в свой родной город Кузнецк Пензенской области. В работе дела его шли неплохо, хотя и зажиточным деда назвать было нельзя. Юридическая практика позволяла сводить концы с концами. Там же он женился на Елизавете Анатольевне, моей бабушке. Она окончила гимназию в Кузнецке. Оба достаточно хорошо знали французский, что по тем временам не было редкостью в России. До революции у них появились два сына и дочь, моя мама. Дед был очень недоволен тем положением, в котором оказался после революции. Прежде всего потому, что, за исключением короткого промежутка времени, был вынужден работать не по специальности. А она ему очень нравилась. И даже когда заходила речь о будущем внуков, он всегда настаивал на том, чтобы мы стали юристами.

В конце тридцатых вся семья переехала в Саратов. К этому времени, в 1935 году, родился мой старший брат Алексей, а в 1940-м, уже в Саратове, средний — Сергей.

Дед работал, сколько я себя помню, старшим бухгалтером на Приволжской железной дороге. После войны, как и все железнодорожники в то время, он получил воинское звание «младший лейтенант» и постоянно ходил в военной форме. Насколько я могу судить, в молодости он был довольно высоким и почему-то походил на кавказца. Дед был заядлым преферансистом, других карточных игр просто не признавал. Особенно много он играл, когда вышел на пенсию. Умение играть в преферанс я тоже перенял у деда, хотя и не довел свое мастерство до такого совершенства, как он.

Унаследовал я от деда и привычку курить. Бабушка иногда упрекала деда в том, что он курит в присутствии детей, но это было бесполезно. Это единственное, что я унаследовал от деда плохого. Наше уважение к нему на протяжении всей жизни было несравнимо велико.

Бабушка была очень заботливой, но в том, что касалось воспитания внуков, никогда на мягкость не сбивалась. Всегда проверяла у нас уроки, а для пацанов ничего более страшного не существует. Бабушка очень строго следила за нашим распорядком дня и приучала к пунктуальности. Очень много нам читала, особенно в раннем детстве. Благодаря ей мы все освоили грамоту еще до того, как пошли в школу. Бабушка прожила долго — 93 года.

Мама, Марина Дмитриевна — человек для меня святой. Счастлива на ее долю выпало мало. Рано потеряла мужа — наш отец погиб на фронте в год моего рождения, в 1943-м. Поэтому все заботы о семье — заработок, продукты, одежда — легли на ее плечи. Мама выполняла чисто мужскую работу — зарабатывала. Кроме нее и бабушки обеспечивать семью было никому. Для нее самым главным в жизни были дети и работа. Сколько я маму помню, она работала всегда, часто и в воскресенье. В детстве испытывал даже чувство ревности: мне казалось, что она больше внимания уделяет совершенно чужим людям. Я всегда грущу, вспоминая маму. Как много прекрасного дала ей природа и как мало отпустила времени для того, чтобы насладиться жизнью, счастьем и детьми! Мама постоянно живет во мне как воплощение русской женской красоты и души.

Старший брат, Алексей, для меня всегда был идеалом, чем-то недостижимым, как будто из другой жизни. Пожить с ним как братья мы так и не успели. Когда мне было три года, он поступил в суворовское училище. Домой приходил лишь в субботу и воскресенье.

После окончания суворовского Алексея получил распределение в Рязанское пехотное училище. Лейтенантом брата направили в Наро-Фоминск, а затем в Венгрию, где

ПОСТАВЛЕННЫЕ ЗАДАЧИ ОГРАНИЧЕННЫЙ КОНТИНГЕНТ ВЫПОЛНИЛ ПОЛНОСТЬЮ

По материалам книг:
Громов Б. В. *Ограниченный контингент*. — М.: Прогресс-Культура, 1994. — 352 с.
Цыбульский И. И. Громов. — М.: Молодая гвардия, 2005. — 451 с.

недавно закончился, как тогда писали, «контрреволюционный» мятеж. Домой он писал редко, но и по тем письмам, которые присылал, мы понимали, что служит он нормально. В семье за старшего брата были спокойны. Им гордились. В 1963 году, когда я уже учился в военном училище в Петергофе, Алексея в сопровождении врача неожиданно привезли из Будапешта. Саркома лимфатических желез. В этом же году Алексей умер.

Со средним братом, Сергеем, у меня сложились такие отношения, которых ни с кем нет и, наверное, не будет. Я с ним не только часто советуясь, но как бы сверяю правильность своих шагов. В жизни ему пришлось значительно труднее, чем мне. Живя в Саратове, он вынес на себе всю тяжесть семейных трагедий. Сначала умер старший брат. Буквально через год не выдержала мама. Затем бабушка, который был Сергеем особенно дорог. Через два года слегла бабушка. Сергей женился. У него отличный сын Миша, военный хирург, есть внучка. Брат никогда не стремился к большим высотам. Больше тридцати лет он проработал в НИИ газа и нефти. Я несколько раз предлагал ему помочь подыскать какое-нибудь другое место. Он категорически отказывается — прикипел сердцем к институту.

— Как начиналась ваша военная служба?

— Моя военная жизнь началась в 12-летнем возрасте. В 1955 году я поступил в Саратовское суворовское военное училище. Там я получил хорошее образование. У нас работали опытные преподаватели, которые стремились не только дать знания по своим предметам, но и воспитать нас настоящими офицерами. Помимо школьной программы в расписании были уроки балльных танцев, эстетики, музыки, истории искусств. Но больше всего нам нравились, естественно, военные дисциплины — строевая подготовка, стрельба, занятия на стадионе. Один день в неделю все в училище говорили только на английском языке. От подъема и до отбоя. Это правило касалось всех — и начальнича училища, и суворовца-первогодка. Но в 1960 году было принято решение о расформировании нескольких училищ, в том числе и нашего. Нашу роту перевели в Калинин. Последние два года мы учились там.

После Калининского суворовского училища я был зачислен в Ленинградское высшее общевойсковое командное училище им. С. М. Кирова, по окончании которого был направлен в Прибалтийский военный округ на должность командира взвода в 167-й гвардей-

ский мсп 1-й гвардейской мсд. В прославленной дивизии я прослужил четыре года, был назначен командиром роты, награжден медалью, что дало возможность поступить в Военную академию им. М. В. Фрунзе.

Учеба в академии дала мне очень многое. Из училища как военный я почти ничего не вынес. Честное слово, Суворовское и то мне больше дало. Из академии я вышел подготовленным командиром. Здесь мы реально изучали все необходимое в широком диапазоне от батальона до армии.

После окончания академии я был направлен в Майкоп на должность начальника штаба, заместителя командира полка, но по прибытии в Майкоп попросил назначить командиром батальона, то есть на ступень ниже. Я поступал в академию с должности командира роты и рассудил, что не следует перескакивать через очередную важную ступеньку армейской службы — должность командира батальона. При этом я, конечно, понимал, что могу застрять в этой должности надолго. Около двух лет прослужил командиром батальона, но дальше моя офицерская служба снова пошла нормально.

За время после окончания Военной академии имени М. В. Фрунзе с 1972 по 1977 год мне удалось пройти путь от командира батальона до начальника штаба дивизии. Мне казалось, что я знал свою ближайшую перспективу. Меня аттестовали на должность командира дивизии, и я был готов к тому, что меня пригласят на беседу по поводу нового назначения.

Тут приезжает к нам комиссия из Главного управления кадров. Помню, меня пригласили на собеседование первым. Даже фамилию инспектора не забыл (такое не забывается) — Карасев. Он задал мне первый вопрос: «Ну, как вы, Борис Всеволодович (не товарищ полковник, а по имени-отчеству, подчеркнуто так душевно), замечательную трилогию Генерального секретаря ЦК КПСС Леонида Ильича Брежнева, конечно, внимательно изучили? И конспект у вас, конечно, есть?»

Что тут отвечать? Сам уже при-

кидываю, что это он — решил позидеяться надо мной, как многие кадровики любят, или сознательно топтит. Я-то книги эти ни разу не открывал и даже названия знал весьма приблизительно: «Малая земля», «Возрождение», «Целина», кажется, была еще какая-то повесть... Причем вовсе не из принципа не читал, просто времени не нашлось. Киваю и думаю, если издевается, то этим удовлетворится, если нет... А он стал проверять, уточняя детали, задавая вопросы: «Как Леонид Ильич узнал о начале Великой Отечественной войны?.. Расскажите-ка про случай с квансом...»

Я говорю, что как человек военный в большей степени изучал те разделы, где говорится о стратегических достижениях полководца

рассказывали об изменениях, происходивших после ввода советских войск. Тогда я задавался вопросом: надолго ли все это? Ответа не знал никто. Не каждый командующий войсками округа имел представление о составе и задачах ОКВС в Афганистане, не говоря уже об офицерах дивизионного звена.

16 января 1980 года я готовился к проведению двухдневных учений, которые должны были начаться ранним утром следующего дня. Около 5 часов вечера мне позвонил командир корпуса. Он сухо сказал, что министр обороны подписал приказ, согласно которому я назначен начальником штаба дивизии, находящейся сейчас в Кабуле. Через четыре дня мне надлежит быть в штабе Туркестанского военного округа и затем из Ташкента улететь в Афганистан. «Действуй. Успеха», — добавил он и положил трубку.

Короткий разговор с командиром корпуса был для меня настолько неожиданным, что я даже не поинтересовался, чем вызвано мое новое назначение. Обычного офицера, которого планировали куда-либо перевести, заранее узнавал об этом по различным каналам. Решение это, как мне уже передали, было принято. Оставалось лишь дождаться официального приказа.

Я недоумевал: назначение на равноценную должность, да еще и Бог знает где, — за что? Состояние, честно говоря, было удручающее. К сожалению, Афганистан для многих больших и не очень честных командиров стал местом, куда они в любое время могли перевести неугодных подчиненных или где-то и в чем-то провинившихся. Конечно же, открыто в таких случаях об этом не говорили, но каждый мог понять истинную причину неожиданного назначения на новую должность. Примерно так же произошло и со мной: вспомнилась беседа с кадровиком, и промежуточный скандал, с которым разобрались, когда я уже служил в Афганистане.

Вечером дома сказал жене о предстоящей командировке. Я не знал, когда вернусь обратно — через месяц или через полгода. Ехать нужно было без семьи, а это все жены военных воспринимают, наверное, одинаково. Об Афганистане с самого начала охотнее говорили, чем ехали туда служить. Начались сборы. Через три дня все было готово — получился один чемодан. Даже не успев толком попрощаться с друзьями, как это принято, я улетел.

— Как началась для вас Афганская война?

— Через три часа после приземления в аэропорту Ташкента я уже находился в кабинете командующего войсками Туркестанского военного округа генерал-полковника Юрия Павловича Максимова. Он спокойно и неторопливо начал мне рассказывать о предстоящей службе в Афганистане. Судя по разговору, он обладал твердостью, интеллигентностью и ясным умом. Пожалуй, я впервые почувствовал в начальнике такого уровня уважение к офицерам, заботу о них и даже теплоту. По-моему, это очень важно для человека, уезжающего в неизвестность.

Утром я вылетел в Кабул. Первый полет на войну забываем. Наша автомашина выринула прямо на летное поле, где возле заправленного и готового к полету самолета стояли около двадцати офицеров. Почти все были вооружены пистолетами и автоматами. Лишь некоторые, в том числе и я, летели к новому месту службы и поэтому были без оружия. На полевой форме ни у кого не было видно знаков различия. Я же вышел из машины в шинели с полковничьи погонами и в папаче. Сразу поняв нелепость своего вида, я скрытно, насколько это было возможно, надел вместо папачи шапку. Загранпаспортов и виз ни у кого не было, в Афганистан улетали по спискам. В неразберихе, которая неизбежна на первых порах, это было очень удобно. Списочная практика отправки в Афганистан существовала примерно до апреля. Позже военнослужащие пересекли Государственную границу СССР, соблюдая все действующие международные правила.

(Продолжение в следующем номере).

В організаціях УСВА

РАЗОМ В ЄДИНОМУ СТРОЮ

На Рівненщині в Дубенському історично-культурному заповіднику відбулися урочистості з нагоди 35-ї річниці створення Дубенської міської організації УСВА.

НА СВЯТО прийшли ветерани Афганської війни з Дубенського району, з Демидівщини, Радивилівщини, голова Рівненської обласної організації УСВА (воїнів-інтернаціоналістів) Сергій Зінич, голова Дубенської райдержадміністрації Всеволод Пекарський, міський голова Дубно Василь Антонок.

Ерна Шевчук розповіла про історичний шлях і здобутки організації, продемонструвала відеофільм про загиблих в Афганістані земляків. Присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять тих, хто не повернувся з війни. Учасники бойових дій в Афганістані поділилися спогадами про те, як створювалася організація та одним з перших в області був побудований 1990 року пам'ятник загиблим в Афганістані.

Міський голова Василь Антонок і голова Дубенської райдержадміністрації Всеволод Пекарський поділилися спогадами про 80-ті роки, коли з Афганістану привозили загиблих земляків. «Ві з гідністю виконали свій обов'язок, мужньо вийшли на Майдан, першими відгукувалися на заклик про

мобілізацію у 2014 році, сьогодні навчає підрастаюче покоління любити й захищати рідну землю. За це вам подяка від українського народу. Впевнений, що спільними зусиллями нам вдасться втілити усе задумане», – звернувся до присутніх Всеволод Пекарський.

Міський голова і голова райдержадміністрації за вагомий особистий внесок у розвиток ветеранського руху, ініціативність, відданість, честь та активну громадянську позицію вручили Почесні грамоти та подарунки голові Дубенської міської організації

УСВА Олександр Пилипенку, Віктору Кореню, Віктору Вознюку, Анатолію Пожарському, Миколі Василюку.

Голова РОО УСВА Сергій Зінич передав привітання з нагоди 35-річчя створення організації від голови УСВА Сергія Червонопільського, розповів про стан справ у РОО УСВА, про результати поїздки воїнів-«афганців» Рівненщини на акцію в Київ, а також про те, що керівники територіальних організацій УСВА і ветерани, які брали участь у заходах біля Офісу Президента України, занепокоєні відсутністю виконання домовленостей. Голова РОО УСВА також розповів про участь воїнів-«афганців» Рівненщини у бойових діях на сході України.

За вагомий особистий внесок у розвиток ветеранського руху та активну громадську діяльність Сергій Зінич за дорученням голови УСВА вручив нагороди від Співки членам територіальної організації.

Після урочистостей в Дубенському замку всі учасники вирушили до пам'ятника загиблим в Афганістані дубнівчанам, де поклали квіти до підніжжя скорботної матері й сфотографувалися на згадку.

Леонід ГОРОЩУК.

НЕ ПЕРЕРИВАЄТЬСЯ ЗВ'ЯЗОК ПОКОЛІНЬ

Представники командування 54-го окремого розвідувального батальйону ім. Михайла Тиші провели зустріч з членами Новоград-Волинської спілки ветеранів Афганістану, які у минулому проходили військову службу в спеціальних і розвідувальних підрозділах й мають реальний бойовий досвід.

ДАТУ ПРОВЕДЕННЯ зустрічі вибрали не випадково, оскільки 27 грудня 1979 року в Афганістані провели легендарну спецоперацію «Штурм-333» (штурм палацу Аміна), в якій спецпризначенцями було успішно виконано завдання у протидії з переважаючими в чотири рази силами противника. Ця операція серед бійців спецпідрозділів спецпризначення і сьогодні вважається еталонною.

Як повідомив підполковник Олег Михайлович Тищук, заступ-

ник командира 54-го окремого розвідувального батальйону імені Михайла Тиші з морально-психологічного забезпечення, урочистий захід провели за ініціативи командира батальйону Володимира Леонідовича Іпатенка для

підтримання зв'язку поколінь військових розвідників з поколінням бойових ветеранів. На зустріч до міської спілки ветеранів Афганістану прийшли Олександр Александров, Артемко Микола Григорович, Боровик Валентин Якович, Бондар Віталій Федорович, Вансович Володимир Валентинович, Довгалюк Віктор Костянтинович, Дмитренко Олександр Іванович, Ковальчук Олександр Ничипорович, Костюк Петро Миколайович, Матвеев Віктор Іванович, Неук Микола Миколайович, Опанасюк Олександр Степанович, Романчук Валерій Леонідович, Хоменко Микола Зигмундович і Хоменко Юрій Петрович. Бойовим ветеранам у святковій атмосфері висловили подяку за службу, вручили вітальні адреси від імені командування.

Командування частини висловило подяку за організацію зустрічі керівнику спілки Юрію Михайловичу Шевчуку.

ПРИВІТАЛИ БАТЬКА З ЮВІЛЕЄМ

1 січня голова Тернопільської обласної Співки ветеранів Афганістану Сергій Лісовий, його заступник Василь Когут і голова міської організації УСВА Роман Храпцьо відвідали батька полеглого 1986 року в Афганістані офіцера Тараса Протасевича.

ЛЮБОМИРА ВАСИЛЬО-ВИЧА ПРОТАСЕВИЧА привітали з 85-річним ювілеєм, вручили подарунки. Незважаючи на поважний вік і хвороби, що його постійно переслідують, ветеран тримається молодчиною, його цікавлять проблеми «афганського» руху. Разом з ним і сином Василем обговорили питання подальшого лікування. У дружній розмові згадали і пом'янули його покійну дружину Габрієллу Миколаївну, яка довгий час була головою комітету сімей загиблих при обласній Співці ветеранів Афганістану. Найкращі вітання і побажання з ювілеєм, скорішого одужання передали батькові від усієї нашої «афганської» спільноти.

Василь КОГУТ, заступник голови Тернопільської обласної організації УСВА.

У Глухові на фасаді загальноосвітньої школи I-III ст. №1 урочисто відкрито меморіальну дошку випускнику школи Миколі Шеремету, який героїчно загинув у Афганістані.

ПАМ'ЯТАЮТЬ СВОЇХ ГЕРОЇВ

У ЦЕРЕМОНІЇ відкриття взяли участь міський голова Надія Вайло, секретар міської ради Людмила Васянович, начальник відділу освіти Оксана Юдіна, директор ЗОШ №1 Алла Матосова, члени міської організації «ГРАД» Української Співки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), учні, представники громадських організацій.

Директор школи Алла Матосова ознайомила присутніх з біографією випускника.

Шеремет Микола Дмитрович – підполковник, радник військового комісара. Народився 6 листопада 1945 року в Глухові Сумської області. У Збройних Силах СРСР – з 30 серпня 1963 року. Закінчив Хабаровське командно-технічне училище. В Афганістані – з червня 1985 року. Помер в результаті важкого захворювання 6 серпня 1986 року.

Нагороджений орденами «За службу Батьківщині в Збройних Силах СРСР» третього ступеня і Червоної Зірки (посмертно). Похований в рідному місті.

Міський голова Надія Вайло наголосила, що воїни-«афганці»

з честю і гідністю виконали свій військовий обов'язок, і подякувала ветеранам за працю та громадянську позицію.

Голова організації «Град» Євген Бубнов, звертаючись до присутніх, наголосив, що організація неодноразово озвучує і дотримується головної ідеї Української Співки ветеранів Афганістану – «пам'ятаємо про загиблих, піклуємося про живих», молодь має знати історію, шанувати і пам'ятати своїх героїв.

Хвилиною мовчання учасники мітингу вшанували пам'ять земляка. Відкрили меморіальну дошку Надія Вайло та Євген Бубнов.

ТРАДИЦІЙНІ ЗУСТРІЧІ

У ВІННИЦІ за ініціативи міської Співки учасників бойових дій в Афганістані відбулася традиційна зустріч членів сімей загиблих з керівництвом Департаменту соціальної політики Вінницької міської ради. Учасники зустрічі вшанували пам'ять загиблих в Афганістані воїнів – своїх синів, батьків, чоловіків і поклали квіти до підніжжя пам'ятника у Центральному парку культури та відпочинку ім. М. Леонтовича. Директор департаменту Валентина Войткова і голова організації Анатолій Перебетюк відповіли на запитання присутніх, вручили матеріальну допомогу і подарунки рідним полеглих.

ПРЕС-СЛУЖБА ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ СПІВКИ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В АФГАНІСТАНІ.

В ПОМЕЩЕННІ Херсонської городської і обласної організації УСВА состоялась традиційна новогодня зустріч сімей погиблих, вдов, інвалідів війни першої групи.

В гості с подарками прийшли поздравити заступителя Херсонського городского головы Р. Г. Головня, начальник управления социальной защиты Е. В. Рузгис, депутат городского совета, меценат Ю. Г. Рожков, члены организации.

Дата

ГЕРОЇЧНА І ТРАГІЧНА СТОРІНКА НАШОЇ ІСТОРІЇ

• Сумська область

У день введення радянських військ до Афганістану традиційно члени Сумської обласної організації «Спілки ветеранів Афганістану» покладали квіти до меморіалу загиблим воїнам-інтернаціоналістам.

«Пом'ятна дата, 42 роки тому почалася Афганська війна, яка принесла горе двом народам. Багато кращих синів не повернулися з тієї війни, багато хто прийшов з інвалідністю, усі прийшли обпалені війною. Біль тяжких втрат не піде з народної пам'яті. Усі, хто з гідністю і честю виконав військовий, інтернаціональний обов'язок, заслужили всенародну повагу. Я від душі бажаю всім вам миру», – звернувся до бойових товаришів на своїй сторінці у Facebook голова СОО «СОБЕАФ» Анатолій Линник.

• Вінницька область

25 грудня ветерани-«афганці» Вінниччини вшанували пам'ять загиблих друзів, зустрілися у святих місцях, щоб згадати війну, яку довелося пережити.

Афганістан сьогодні

Надра Афганістану безмежно багаті на корисні копалини, на які ласо поглядає весь світ, – від золота й дорогоцінного каміння до міді й дефіцитного літію. Хто після зміни влади в країні отримає скарби, що, за найскромнішими оцінками, перевищують 1 трильйон доларів? – запитує кореспондент ВВС.

ТАЛІБИ ЗАХОПИЛИ владу в Афганістані, шойно американці вирішили піти звідти після 20-річної окупації. Зміна режиму у змученій віковими війнами країні вкотре порушила питання про те, чи зможе вона нарешті скористатися природними багатствами, людським капіталом і вигідним географічним розташуванням у центрі Великого шовкового шляху, на перехресті сухопутних торговельних маршрутів у найбільш населеній частині планети.

Радянські й американські геологи стверджують, що гори та ущелини Афганістану, які щедро всіяні маковими плантаціями й протипіхотними мінами, приховують десятки мільйонів тонн міді й бокситів, мільярди тонн залізної руди, а також золото, мармур та інші цінні копалини.

Однак до цього часу Афганістану не вдалося викопати й продати все це, а отримані гроші витратити на підвищення рівня життя, медицину, освіту й науку, або хоча б на збагачення керівництва та його найближчого кола.

Індійські, британські, канадські та китайські інвестори підписували угоди, але ніхто так і не почав видобуток корисних копалин у країні, яка навіть під опікою НАТО була «фантастично корумпованою».

У рейтингу країн, найбільш придатних для бізнесу, Світовий банк поставив Афганістан на 173 місце зі 190. А в рейтингу корумпованих держав від «Transparency International» він 165 зі 180.

«Розвиток приватного бізнесу гальмують проблеми з безпекою й захистом приватної власності, політична нестабільність, слабкі державні інститути, неадекватна інфраструктура й повсюдна корупція, – описує афганський інвестор Світовий банк. – Значна частка виробництва, експорту й зайнятості припадає на тьмову економіку: наркотики, контрабанду й незаконний видобуток корисних копалин».

З поверненням талібів до влади в Афганістані ці проблеми навряд чи зникнуть.

З продажними урядовцями інвестори працювати вміють, а іноді й вважають за краще, а от з воєнізованими угрупованнями, визнаними в багатьох країнах терористичними, справу мати складніше. Особливо коли йдеться про довгострокові масштабні витрати з прицілом на перший прибуток через роки, якщо не десятиліття.

А без іноземного капіталу новий афганській владі не обійтись. Власні гірничорудні досягнення талібів версії 1 (до 2001 року) обмежуються «кришуванням» стихійних копалин. Якщо таліби-2 не зможуть перекопати міжнародний бізнес ризикнути

мільярдами під їхні гарантії, то підземні багатства Афганістану так і залишаться незайнятими.

КАРТИ Є, ШАХТ НЕМАЄ

Де копати, відомо давно. Детальні карти родовищ корисних копалин склали ще радянські геологи

безпечними дорогами й продати на світовому ринку. Лише їх є сенс множити на долари Лондонської біржі металів, щоб оцінити потенційну користь.

Однак практичний бік гірничорудної справи більше цікавить бізнесменів і банкірів. Геологи та військові дивляться на надра з висоти лету дрона.

Звідти вони спрогнозували, що Афганістан – казково багатий. 2010 року USGS і Пентагон заявили: надра Афганістану містять мінеральні ресурси майже на 1 триль-

З усім цим афганці мають проблеми.

У роки американської окупації кошти з'явилися – країну активно підтримували донори. Однак вони виділяли гроші переважно на становлення держави, відновлення інфраструктури на кшталт доріг, енергетики та іригації, та розвиток найбільш цінного капіталу в сучасній економіці – людського.

Світовий банк, наприклад, дав понад 5 млрд доларів на розвиток охорони здоров'я, освіти й соціальної рівності, стимулювання приват-

Цей та інші китайські проекти в Афганістані призупинені з огляду на «соціальну нестабільність», писав уже після виходу американців китайський державний таблоїд «Global Times» з посиланням на пекінського посадовця, який відповідає за інвестиції в цій частині світу.

А китайська нафтова держкомпанія CNPC й поготів згорнула проєкт у басейні Амудар'ї, оскільки не тільки не змогла домовитися щодо переробки видобутої нафти в Туркменістані, а й пережила кілька озброєних нападів на копальні. Китайці не полишають надій, але й не поспішають радити зміни режиму.

Держкомпанія «China Metallurgical Group», що отримала в концесію те саме мідне родовище «Мес Айнак» спільно з «Jiangxi Corper Company», планує відновити роботи на копальні. За двох умов.

«Ми готові розглянути відновлення робіт після стабілізації ситуації та міжнародного визнання режиму талібів, зокрема владою Китаю», – цитує китайський державний таблоїд своє джерело в держкомпанії.

НА ЦВИНТАРІ БЕЗ ЗМІН

На «цвинтарі імперій», як називають Афганістан, лежать незліченні скарби. Поки в країні нестабільна ситуація, їм ніщо не загрожує. Протягом останніх десятиліть тут копають не руду, а лише свіжі могили для нових імперій.

Нескінченна війна позбавила Афганістан не лише сировинного добробуту (чи прокляття). Афганістан десятиліттями розглядали як транзитний коридор для постачання нафти й газу з каспійських родовищ в Азію, але плани лишилися на папері через проблеми з безпекою.

Слідом за транспортом у вогні війни згоріли перспективи й інших галузей афганської економіки – від туризму й сільськогосподарства до сонячної енергетики й торгівлі.

Природа створила всі умови для економічного буму в Афганістані. Але туризм і майнінг поки не розвинулися.

Два десятиліття Афганістан існував на кошти донорів при мінімальному власному виробітку, а таліби – на кошти від незаконної торгівлі наркотиками, сировиною та силою за незначної допомоги донорів.

Жоден з попередніх афганських режимів не зміг створити довгострокове стабільне середовище для залучення гігантських інвестицій в розробку корисних копалин, а тим більше заробити достатньо для промислового видобутку всього цього власними силами.

Чи мають шанс багатства надр Афганістану хоча б у віддаленому майбутньому переміститися з геологічних карт на банківські – в афгані, юанях чи доларах? Можливо, тоді літій буде потрібен світу так само, як поклади афганського азбесту, які ретельно позначили на картах радянські геологи.

НЕЗЛІЧЕННІ СКАРБИ КАЗКОВО БАГАТОЇ КРАЇНИ

Хто отримає мідь, золото і літій при талібах

у 1960-ті. Пів століття вони припадали пилом в архівах, поки афганці воювали між собою, з армією СРСР, знову між собою, а потім з армією США та союзників.

До будівництва шахт і комбінатів справа не доходила. Мідна й залізна руда лежала в землі. Видобували лише лазурит, смарагди й рубіни кустарним способом, намітали золото в струмках. Усім цим займалися переважно таліби на непідконтрольній владі території й вивозили контрабандою в Пакистан.

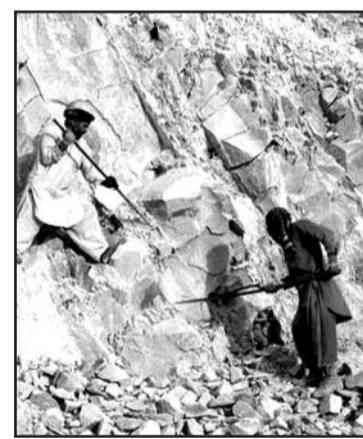
А основою економіки Афганістану весь цей час були не мінеральні ресурси, а опій-сирець. За оцінками ООН, на опіати припадає близько 10% всієї економічної активності в країні, а обсяг їхнього виробництва, експорту та споживання удвічі перевищує весь офіційний експорт решти товарів з Афганістану.

У результаті багата на природні ресурси країна не відіграє жодної ролі на світовому ринку міді чи літію, натомість забезпечуючи 85% світового постачання опію-сирцю і героїну.

Американці за часи 20-річної окупації намагалися створити умови для розвитку гірничорудної промисловості. Вони знайшли в архівах радянської мапи й на їхній основі почали готувати свої. Американські військові та геологи облетіли весь Афганістан й позначили всі ресурси на мапах.

За десять років Геологічна служба США (USGS) збрала 40 тирайтів даних й навчила афганців користуватися ними. Афганістан став першою країною у світі, чия територія майже на 100% прозондували за допомогою гіперспектральної зйомки, за результатами якої американці випустили 60 суперсучасних карт.

Однак карти дозволяють оцінити лише ресурси, але не підтвердити комерційні запаси корисних копалин. Ті, що реально розвідати й видобути на кредитні гроші, вивезти

йон доларів (стільки ж США вклали в операцію в Афганістані за 20 років).

А, можливо, й більше, тому що оцінювали за тарифами ринку, який охопила світова фінансова криза, і не враховували нафту, газ та літій – дефіцитний метал для батарей до електромобілів, на які активно пересідає весь розвинений світ.

У ті роки інтерес до літію лише прокидався, і точні оцінки афганських запасів зробити не встигли. Але вже тоді американці казали, що перші розрахунки відкривають перспективи видобутку літію в промислових масштабах. А в одному з документів міноборони США Афганістан навіть назвали «Саудівською Аравією літію», посилаючись на статус Саудівської Аравії як світового лідера з родовищ і видобутку нафти.

НЕВДАЧІ ІНДІЇ ТА КИТАЮ

З урахуванням літію та інших рідкоземельних металів, оцінки запасів мінеральної сировини в Афганістані сягають 3 трлн доларів. Але щоб викопати й продати знайдене, потрібні гроші, технології, інфраструктура та безпека.

них інвестицій й підприємництва.

Гроші на розробку надр афганська влада мала шукати або в скарбниці, або у великих іноземних інвесторів. Деяких навіть вдалося залучити. Усі вони виявились з-поміж могутніх азійських сусідів.

Китай та Індія поквапились вкластися з міркувань радше політичних, ніж економічних.

Індія пообіцяла інвестувати 11 млрд доларів, витратила три і тепер йде ні з чим, чому радіє її одвічний ворог Пакистан, що має з талібами значно міцніші відносини.

Індійський консорціум на чолі з «Steel Authority of India» мав намір будувати металургійний комбінат. Спочатку виникли проблеми з якістю залізної руди, потім – з безпекою. А тепер і влада змінилася на ту, з якою нинішньому індійському керівництву домовитися не судилося.

Китай має менше ідеологічних розбіжностей з талібами, але і китайський бізнес не готовий ризикувати мільярдами в умовах громадянської війни.

Ще 2008 року китайська держкомпанія отримала концесію на розробку одного з найбільших у світі мідних родовищ «Мес Айнак» неподалік від Кабула.

Ціна питання – третина всіх афганських запасів міді, понад 11 млн тонн, що лежать під буддійською пам'яткою, віднесеною ЮНЕСКО до історичної спадщини людства.

Але минули роки, пам'ятник – на місці, руда як і раніше – в землі. Відносини китайців з талібами за цей час обмежилися двома епізодами.

У 2016 році таліби оголосили, що беруть майбутню шахту під свій захист (проамериканська влада в Кабулі назвала це брехнею в рамках двох ребрендингу ісламистів). А двома роками раніше таліби напали на кар'єр і вбили вісьмох афганських робітників, найнятих китайцями.

Олег Качуровский много лет возглавляет организацию ветеранов Афганистана города Каменское (бывший Днепродзержинск). Афган он прошел командиром саперного взвода. Служба, требующая точности, сосредоточенности, четкости действий, на всю жизнь оставила след в характере и взглядах Олега Николаевича. Все это очень пригодилось ему, когда нужно было навести порядок в городской организации, наладить ее работу таким образом, чтобы она действовала как четко отлаженный механизм, даже с учетом влияния человеческих эмоций и характеров разных людей. И этот механизм вполне может быть примером для других.

– Олег Николаевич, расскажите, пожалуйста, о себе: о детстве, о родителях. И как вас занесло на военную службу?

– Родился я 25 мая 1960 года в Радомышле Житомирской области. Но потом по воле судьбы родители переехали в Ивано-Франковскую область, в Коломыю. Там я окончил школу и поступил в Каменец-Подольское высшее военно-инженерное командное училище, после которого в 1982 году сразу же был направлен в Афганистан. Я не служил в Союзе, мне сразу выдали служебный загранпаспорт. Кстати, он у меня дома до сих пор хранится как память. Службу проходил в 45-м инженерно-саперном полку в должности командира инженерно-саперного взвода 19-го отдельного инженерно-саперного батальона. Это Чарикарский саперный полк армейского подчинения. У нас было поначалу два батальона – дорожный и саперный. Потом уже полк расширился и стал батальоном специального минирования. Добавились батальоны разграждения, которые из Кундуза перевели. А в мою бытность, я служил в 1982–1984 годах, это был отдельный саперный батальон и отдельный дорожный батальон.

– Когда вас отправляли в Афганистан, вы знали, что там происходит?

– Конечно, знали. Мы, курсанты, информации получали больше, чем доводилось до гражданского населения. Конечно, больше по линии секретной, потому что очень многие моменты были засекречены, но реальную картину мы знали.

– Когда приехали в Афганистан, какой вы увидели эту страну, что прежде всего поразило?

– Во-первых, это первая граница, куда я попал. И другие нравы, все другое. Все интересно было в двадцать два года. Особенно был большой интерес, когда впервые увидели их дуканы, наличие тех товаров, которые у нас были дефицитом, те же джинсы или аппаратура, то есть даже с точки зрения такого потребительского интереса там было интересно.

Служба моя началась в далекой чужой стране, тем более пик боевых действий попал на 1984 год, когда было много потерь, больше операций проводилось, тем более Панджшерская. В двух я принимал участие уже как раз перед заменой в 1984 году. Панджшер – одна из самых больных наших точек в Афганистане.

– Вы в городе были или где-то рядом?

– Чарикарский саперный полк был там, где из Кабула вправо пошел поворот на Баграм. А мы чуть левее, у подножья стояли, видно хорошо со стороны трассы на Саланг, не доезжая Чарикара. Мы в Чарикаре не стояли, были перед ним, не доезжая Баграма.

– Там постоянные нападения были на колонны?

– Ну да, это же как раз «аминовка», знаменитая трасса Кабул–Саланг. Вдоль этой дороги от Кабула и до Саланга до Баграмского перекрестка там все было сожжено и уничтожено, все эти кишлаки, потому что постоянно там были засады. И даже если ничего живого не было, все равно там стреляли, колонны обстреливали. Мы попали в страну, где основной вид боевых действий – партизанская

война. Я не помню, чтобы были боевые действия рота на роту или взвод на взвод. Это все делалось партизанскими методами: исподтишка, хорошо продуманными засадами. Мы только выходили, а они были осведомлены, куда мы идем, как

идем. Это, конечно, намного тяжелее, чем если бы боевые действия велись, где есть наступление, оборона. Там же все было непредсказуемо: сегодня мирные люди, не стреляют, все хорошо, а ночью или на второй день все меняется.

– Но вы же корректировали свои методы ведения боевых действий в соответствии с теми вызовами, с которыми, скажем так, неожиданно сталкивались?

– Конечно, перестраивались. Задачей наших саперных подразделений было обеспечение ведения боевых действий десантных и мотострелковых частей и подразделений. То есть нас везде придавали как боевое обеспечение. Ведь при ведении боевых действий работает группа саперов, это обычно десять человек с офицером, его прикрывает минимум взвод той же пехоты или десантуры, потому что саперы работают мозгами и руками. Автомат есть, конечно, но главное внимание на дороге, на извлечение взрывоопасных предметов. И всегда первыми шли саперы. Нас прикрывают, и мы идем, делаем свою работу. Без прикрытия какой бы сапер пошел работать. Он идет открыто, работает мозгами, руками, ногами. У него все внимание на дороге, поэтому нас очень уважали и берегли.

Есть такое понятие – минная боязнь. Я такое увидел впервые в Панджшере в 84-м. Напали на противопехотное минное поле из наших же ПМН, и когда начали, стали подрываться бойцы, возникла боязнь: они стояли на месте, не знали, что делать, были заморожены все, а это уже мишени готовые. Страха всех парализовал. Обстрела, слава Богу, не было.

Это очень нехорошая психологическая обстановка. Поэтому первый должен быть спокоен, делает проход, действуя по принципу: делай, как я, иди за мной, всех выводи из этой зоны, потому что карт минных полей у нас не было. Мы же первоначально даже свои минные поля ставили так: там поставили, и кому сказали, кому не сказали. Потом от нас стали требовать отчетность, и мы сдавали карту минных полей, ведь мы уходили, другие приходили. Боевые действия на этом участке вели в это время и через полгода снова могли вести. А кто знает, где мина стоит?

– Свой первый боевой выход помните?

– Да их было столько... Некоторые могут рассказать до мелочей, я, честно скажу, будто был в Афганистане два дня. Не могу вспомнить, как-то из жизни вычеркнуто все. Наверное, так хотелось забыть, никогда не вспоминать, не возвращаться туда. А насчет рассказов, то больше всего в общении с боевыми друзьями вспоминаешь. Наша задача была как офицеров – выполнить боевую задачу и со-

Прямая речь

хранить личный состав. Ведь войны без потерь не бывает, но нужно, чтобы эти потери были минимальными, потому что жизнь дороже любых наград и всего остального.

– Каковы были по боевым качествам солдаты-срочники, которых вам присылали для прохождения службы?

– Попаст в саперы – это считалось как дисбат. Этого все боялись. У нас были такие случаи, когда из других частей присылали солдат, так сказать, «залётчиков».

Саперами ведь не рождаются, а становятся. Солдат призывали по всем военкоматам, и у нас как-то было больше азиатских народностей: узбеков и таджиков, казахов, но были и русские, украинцы, из Прибал-

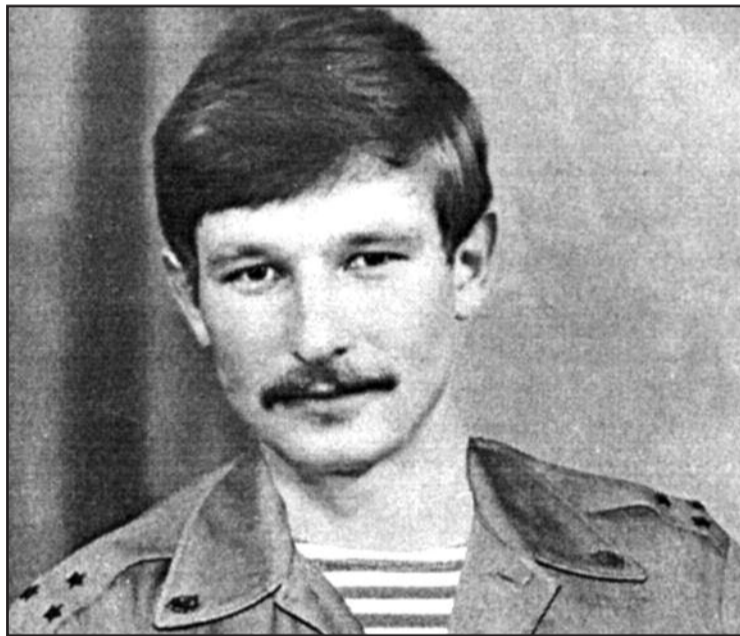
приходил солдат и по нему было видно, что не будет толку, как ни старайся его обучать?

– Были, конечно, но мне такие не попадались. Вот я всех своих из взвода помню, и не помню, чтобы кто-то где-то отлынивал от службы. Мы таких старались сразу в первые же моменты убрать. Если человек не умеет и не хочет ничего делать? Таких переводили в хозвзводы, в караулы они ходили «через день на ремень» и все остальное, но на боевые их не брали. Видно же, когда человек работает с взрывоопасным предметом, будет он работать или нет. Если он работает, как часы, ничего не видит вокруг, только руки автоматически работают, то будет толк. А если руки трясутся, когда он

скою института, где придумывали инженерные боеприпасы. Мы весь опыт передавали им, и они уже на основании этого выдумывали для себя разные интересные штуки. То есть этому всему в ходе боевых действий обучались.

В училище обучались стандартам, которые были везде, в любом учебнике. Те же мины, с которыми мы столкнулись (это Т6,1 ТС2,5, «итальянки» или английские мины), мы в училище не изучали. И с этими минами тоже были сначала проблемы, пока не разобрали, не вникли в чем дело, почему, когда колонна идет, проезжают две, три, четыре, пять машин, а шестая взрывается. Не могли понять, почему так получается. А там, оказывается, стоит обычный

ВЗРЫВНАЯ ВОЙНА САПЕРА

тики. Их всех готовили первые полгода в «учебках», и они четко знали, что будут служить в инженерных войсках. Готовили как саперов, или водителей машины разминирования, или тех же дорожных машин. Я когда пришел, меня учили сержанты, которым завтра на дембель. Это те солдаты, которые полтора года отдали службе. Они все знают, это «рэкссы», и они меня учили, как итальянские мины устроены, как их ставить, разбирать, снимать. То есть от них я получил свой первый опыт.

У меня был, конечно, запас знаний после военного училища. Но там просто теория и практика на полигоне, на учебных минах, подрывы тротильных шашек, но основное все было в теории. А тут наоборот – все было боевое. И даже все занятия на полигоне проходили на боевых минах: установка, снятие, подрыв... Все это живую, как положено. И когда некоторые говорят про дедовщину, то я скажу так, что у нас был закон: дембель не уходит домой, пока не подготовит замену, ну а как придет из «учебки» молодой солдат, не обстрелянный, который плохо ориентируется, а ему еще и привыкать к погоде, местности, всему его надо научить. Поэтому дембеля за ними, как за котятками, чтобы выучить. У меня во взводе было 19 человек, и я не помню, чтобы была неуставщина. Бывало, там где-то подзатыльник даст, но это учебный подзатыльник, который учит солдата.

– Случаев откровенного издевательства не случалось?

– Так у новобранца автомат в руках... В целом саперы у нас дружные, подготовка была хорошая. С «учебки» они знали азы, там уже было видно тех, которые не выдерживали. Таких старались не брать.

– Межэтнических конфликтов не случилось?

– Не было, все жили дружно, до сих пор мне ребята пишут.

– Ну а случилось так, что

берет обычный запал в руки, то понятно, что этот человек боится и толку не будет. Таких мы отсеивали. У нас был взвод полевого водоснабжения. Там работа со скважинами, и ты воду качай, доставай. Пошел включил насос – и все.

– То есть у вас постоянно была свежая вода?

– Не просто свежая, а артезианская скважина была, куда ездили все воинские части рядом и плюс местные заезжали набирать воду. Инженерные войска ведь все умеют, все могут. Мы себе воду пробурили, у нас даже краны были в офицерских модулях и в казармах: открываешь кран – идет вода артезианская. То есть у нас была цивилизация и у нас меньше инфекционных заболеваний было. А в остальных частях как: большая бочка, и туда воду свозят, раздают. Верблюжий колючки наварят и пьешь.

– Обеззараживание воды проводили?

– Было обеззараживание, таблетки в воду бросаешь и как хлорку пьешь. А у нас чистейшая вода. Мы ее не обрабатывали. Она шла по трубам, которые мы провели. Баня у нас была. Настоящая баня с горячей и холодной водой.

– Болели гепатитом?

– Немного, но заболевшие были. Был и тиф и паратиф. Но очень мало.

– Когда вы начали работать со взрывчаткой уже в военных условиях, много ли вам пришлось для себя открыть нового, например, придуманного душманами?

– А так в основном и было. Все их сюрпризы они сами выдумывали, а наши снимали и изучали. На базе нашего полка постоянно проходили сборы, на которые собирали всех офицеров инженерных войск, рассказывали им о тех или иных изобретениях врага. Приезжали даже из Нахабино, это под Москвой, из научно-исследователь-

ский такой, как шарик надуваемый, и если медленно ехать, накачивается воздухом и взрывается. Если быстро проскочить, он не успевает набрать воздух, чтобы сработал ударник. Из металла в мине – ударник и маленькая пружинка, а остальное – пластик, поэтому миноискатели индукционные вообще не работали.

В основном средством поиска, обезвреживания и извлечения мин там были человеческие руки, шуп и собаки. Все миноискатели, даже РВМ – радиоволновые, которые ориентированы на плотность грунта, были бесполезны. Там грунт каменистый, и уже это тебе показывает сигнал. Роешь, а там камень, хотя плотность земли однородная. То есть, в основном выручали собаки. Правда, они сильно уставали, если жарко и воды нет.

– А все эти машины для разминирования?

– БМР – боевая машина разминирования – это обычный танк без башни с усиленной броней снизу по бокам и катки нажимного действия, они в основном срабатывали на большие мины и по дорогам были эффективны. Хотя фугасы, которые ставили на дорогах, могли быть разными, тысячи вариантов, как его установить, как сделать замыкание, чтобы замыкатель был тут, а фугас кто знает где. И получается, уже все машины проехали, последний едет – и тут замкнуло и взорвалось там, где надо. То есть, из Афгана, как и с любой войны, вытягивали что-то интересное и потом на основании этого что-то создавали. К примеру, тактика действий в горах в уставе была одна, а на самом деле по-другому получается, и все это исправляли.

– Насколько профессиональными были душманские саперы?

– У них были хорошие инструкторы. Они даже умудрялись наши минные поля снимать и ставить нам же в обратку, ПМНки особенно. И если без сюрприза ее поставишь, или так чтобы слышать, что там кто-то копошится, то они снимали элементарно эти ПМН-1, потом ПМН-2 и ставили нам же. Подставляли противопехотную мину нажимного действия, которую у нас называли «черная вдова». Это мина фугасная. Там 200 грамм тротила, она отрывала ногу до колена. Не убивала, но выводила из строя.

– С итальянскими, китайскими минами часто приходилось сталкиваться?

– Китайские попадались редко. А вот «итальянок» было очень много, складами там находили. Она полностью пластиковая, было шесть и два килограмма – ТС-2,5 и ТС 6,1.

– Насколько она мощная?

– Гусеницу танка перебьет и каток вырвет. У БТРа колесо вылетит, а их ставили по две, по

Прямая речь

три. Бывало, ставили мину, а там еще ящик тротила фугасный на 25 килограмм. Как бабахнет, было, и танк разрывало.

Минная война там шла полным ходом, и инструкторы были у них классные, мины были классные. То есть у них было чему учиться. И миноискатели наши в свое время были эффективны для поиска железных мин.

А тут уже другая обстановка. Был где-то конец 83-го года. Помоему, Ургунская операция, в ущелье на границе с Пакистаном. Перед Новым годом проводилась. Хочу сказать, что там сама природа особенная. Мы пошли зимой, когда снега было выше головы. И тут умные люди придумали: пойдём по руслу замерзшей реки. Вот, говорят, в

Во-вторых, кто знает, что у него в голове. Держались так с опаской, не сильно доверяли. Они для нас были не помеха, но и не помощь.

— Как с питанием было?

— У нас в полку нормально все было. Мясо — кенгурятина замороженная со штампом «пятьдесят шестой», сухое молоко было. Молочные супы даже варили. В столовых нормально все было. Ну на боевых выходили — сухпай.

— Что в него входило?

У нас был и горный вариант, был и такой обычный общеевойской сухпай. Ну что там? Каша, тушенка, сухари, сгущенное молоко. В горах если что шоколадка маленькая была. Нам давали на три дня. Боеприпасы, мины, взрывчатка. Бухта про-

— Какие хитрости применяли душманские саперы?

— Элементарно даже взять стакан. Обычный стакан. И гранату, выдернуть чеку, вставить в стакан гранату и поставить на двери. Солдат открывает двери — стакан падает, разбивается и граната взрывается. То есть надо заходить так аккуратно, чтобы комар носа не подточил. Еще берется любая газетка, делается замыкатель: батарея, два оборванных провода и две блихи из жестянок, между которыми ставится газета. Техника же ездит, газета стирается, пришло время, когда газета стерлась, контакт замкнулся и произошел взрыв. А фугаса не видно. Душманы ж не дураки. Они не ставили мины на дороги. Они

ОЛЕГА КАЧУРОВСКОГО

Афганистане жара. Да, там жара, пески, пустыня, зеленые зоны. В Джелалабаде обезьяны бегают, мандарины, апельсины растут. И были горы, одни горы, камни — и больше ничего. И были кедровые, снега. Это страна разнообразная.

И вот во время этой операции прошла техника, прошли мото-стрелки, мы вышли куда нам надо. У нас была группа дембелей, как раз самых «ярких». Их не пускали домой, потому что было грехов много. Моя группа работала параллельно, а этими дембелями не командовал. И вот они напали на склад с боеприпасами, то есть взяли целый склад. Там была только охрана. Так за этими дембелями за это на второй день командующий прислал вертушку и их забрали. Пока мы вернулись в расположение, они уже были дома. Всем по награде — и вперед.

А наша группа попала на склад с материальными ценностями. Рядом были склады с оружием, там мы нашли миноискатель. Японский протонный. Потом уже наши такой сделали. Была идеальная вещь. Во-первых, он легкий, во-вторых, многофункциональный. Он ищет и металл и не металл, все подряд с указанием даже глубины заложения. И его сразу же забрали в Нахабино для исследования. Мы хотели его себе оставить, но нам не разрешили. Потом наши сделали такой же, только под названием другим. Он был секретный одно время, а потом его рассекретили. Вообще снабжение было у них, я скажу, очень хорошее. Особенно то касается мин, взрывателей к минам, миноискателей. Инструкторы были тоже классные, но не местные, из-за рубежа.

— Вам инструкторов приходилось брать в плен?

— Нет не брали. Я видел только трупы, но видел, что это наемники. С арабским шарфиком, который сейчас модно носить. Находили у убитых «духов» карты наши.

— Откуда они их брали?

— Видно, продавалось все. Потому что, ну как могло быть, если мы не знали, когда идем в горы, куда. Мы в последний момент, когда уже начинали выдвигаться, узнавали маршрут движения, уже потом выводили, на носили на карту.

— Местные военные продавали?

— Я никого за руку не ловил. Но все возможно.

— А как вообще с местными силовиками складывались отношения?

— Да нормально работали. Они постоянно: «Друг, братан, шурави», а что у него в голове — кто знает. От них толку было мало, ходили с нами для количества. Если где-то кишлак, то мы их первыми посылали. Они надеялись на нас, а мы на них не надеялись, потому что с ними было трудно. Во-первых, они могли в любой момент предать.

вода плюс подрывные машинки, миноискатели. Все это вес. А в первую очередь нужно чтобы были боеприпасы. То есть патроны, гранаты и наше необходимое — это тротил обязательно. Мины, если надо было, брали противопехотные ОЗМ-72, а если было минирование системой «охота», то это комплект из ОЗМ-72 пять штук. Каждая мина весит — дай Боже. Кашу я всегда оставлял, никогда ее не брал. Брали сухари, тушенку, сахар, чай. А остальное оставляли — старшина обычно забирал. Вообще каша там была на первое, второе и на третье, и, как правило, сухпая хватало. А потом, если были общие стоянки, нам подвозили продукты и мы даже варили пищу. По-разному было, и местное население помогало там курочкой или баранчиком. Основное было — вода. Можно без тушенки обойтись, но без воды — никак. Бывало, вертушками подвозили, если была возможность. То есть снабжение было продумано, и не помню, чтобы я где-то когда-то голодал. Было чувство голода, но если оно есть, то быстрее хочется идти вперед.

— Сколько по времени был боевой выход?

— Мы были дольше всего на операции недели три, месяц. А так обычно выходили на неделю — две. Если операция армейская, большая, когда, к примеру, мы банду Керима искали за Баграмом, в Чарикарской зеленке. Три дня мы были на выходе, объект не нашли. Тогда мы за три дня что положено прочесали, и что там дальше делать? Ждешь других указаний или возвращаешься в полк. А бывает, уйдешь и до месяца ходишь.

— Как выглядело выполнение задачи?

— Мы придавались боевым частям, которые шли выполнять задачи, к примеру, прочесывали кишлаки. Могли попадаться мины. То есть мы придавались, разбивались на группы. Входили в кишлак и проверяли наличие мин, сюрпризов разных. И ребята работали. То есть везде, куда ни сунься, были мины, везде нужны были саперы.

В каждой дивизии был саперный батальон, в каждом полку — саперная рота. Но они ж тоже хитрые, своих саперов берегли. Они в основном были у них в резерве. А армейские саперы — ребята классные.

— Не хотели потерь в подразделении?

— Во-первых, а во-вторых — все-таки свой. Жалко. Но у них хватало своих задач, дивизионных. Мы в них не влезали. Они для своей дивизии делали работу, для прохождения своих подразделений. А мы уже более глобальные задачи выполняли. Когда армейская операция идет, то брали армейских саперов. Усиливали подразделения, которые в ней участвовали. У них свои были, но еще нами усиливали, по 5-10 групп кидали.

ставили фугасы на обочине. Специально делали съезд, колеса его наводили, типа машина только что проехала. Потому что на дороге сапер сразу увидит, что стоит мина. Далее команда: «Всем стоять!» И он ее обезвреживает. Они ставили мины в трубах для пролива воды, которые проходили под дорогой. Бывало, вообще в стороне ставили. Но там мощный такой заряд был, что когда взрывался, то полдороги сносило. А если дорога над пропастью, то машина сразу улетает туда. То есть они очень хитро все делали и очень умно.

Первая заповедь всех водителей БТРов и машин — ни в коем случае не выезжать на обочину, а тем более не ходить по ней. Все «сюрпризы» были там. Только машина съехала — есть подрыв. А подрыв — это остановка всей колонны. Пока мы работаем, пока машину сбросили в пропасть или в сторону оттащили — это все время. А они все это время работают. Если «наливники», то они их расстреливают. Это уже засада.

В горах проще. Там тропа идет, на которой тоже делали засады, но там другие условия и другие способы минирования. Там «противопехотки» ставили, а фугасов, и противотанковых мин не было.

Хотя там они уже тоже придумывали и по две мины ставили. МС-3 — это мина-«сюрприз». Они и сами так делали, чтобы ты увидел «подарок». Ты визуальное замечаешь — там мина. Приходишь, поднимаешь, а под ней еще одна. Поэтому нам запрещено было вообще мины трогать. Только кошкой сдергивали. Потому что где-то процентов 30 были незвлекательные совершенно. Могли быть с каким-то «сюрпризом» — дернул мину, а там проводок. Он замкнул вторую цепь — и сзади тебя взрыв произошел. В общем, можно было из ничего «конфету» сделать.

— Какое снаряжение вы брали на боевые выходы?

— Обязательно каска и бронешлем. Одевались мы, честно говоря... Вот когда кино показывают, что там солдат в блестящих начищенных сапогах, в новеньком обмундировании, в бронешлеме, каске — это все фуфло, фигня. Во-первых, одевались так, чтобы было удобно. Во-вторых, не запрещалось носить те же кроссовки. Чтобы офицеры не отличались от солдат — никаких кокард, звезд у нас не было. Потому что первым делом убирали офицеров. Ну, понятно — ХБ. Потом, сейчас их называют разгрузками, а они первые были в Афгане. Называли мы их «лифчиками». То есть это мы сами шили из плащ-палатки, из ХБ плотной такой ткани. Туда вкладывались магазины, гранаты, запалы. То есть голь на выдумку хитра. Хочешь, сзади для магазинов кармашки сделай — как тебе удобно. Потом наконец-то до нашего командования дошло. Хотя, когда я в 84-м увольнялся, еще не было

этих разгрузок. Они пошли где-то в 85-м году. Столько лет провоевали, и только тогда дошло, что вот этот магазин, который сбоку болтается, мешает. Он не нужен и его надо срочно менять. Мы их и не носили. Бывало, шивали два магазина, такие шлеечки — и вот два подсумка. Потом брали вещмешок РД. Мы с десантурой дружили, и у многих из нас были ранцы десантника. Они намного удобнее — квадратные, компактные.

Гранаты, патроны — этого «добра» бери сколько хочешь: цинк или два. Там не было такого ограничения, что вот тебе сто патронов или тридцать. Брали кто сколько мог унести. Чтобы потом не ныл: у меня патроны кончились или гранат не хватило. Ну и потом уже пошло по специфике: тротил, который делился на группу. Берем ящик 25 кг тротила и на десять человек распределяем: кто сколько несет. Тот подрывную машинку такого типа, тот такую, тот бухту с кабелем несет, тот миноискатель тащит. Не каждый же шел с миноискателем, а один-два на группу. Там больше не надо. В основном — щупы. Вот щупы были у каждого. Лопатки саперные были у всех. Вообще называется малая пехотная лопата, но мы так привыкли, что это саперная лопатка. Штык-нож тоже у всех был. Ну и что нужно: автомат, пулемет или ручной пулемет.

— Случалось саперам вместе со всеми отбивать атаки?

— Постоянно. Мы же первыми принимали бой. Было такое, что попали под обстрел, радист устал говорить, а пехота где-то пока идет не спеша. Вот классно было ходить с десантурой. Те четко прикрывали, работали. А пехота обычно или отстанет или не слышит, или не понимает. В Панджшере 30 апреля 1984 года была операция, когда «Королевский» батальон погиб. Я был участником тех событий. Там погибла группа лейтенанта Владимира Маркова. Мы с Володей вместе были в училище. Я раньше попал в Афганистан. Он был в саперном батальоне Баграмской дивизии. Вместо него должна была идти моя группа. Но случилось так, что он был в резерве, а мы только пришли с «прочистки» кишлака. Моя группа пришла, дали команду отдыхать целый день. Кто-то спит, кто-то моется, бредется, оружие обязательно чистишь. То есть у группы свободное время, мы отдыхаем.

И тут меня вызывают в штаб: срочно собирай людей, сейчас вы выходите. Кто-то сказал, что там есть группировка и там склады. И надо срочно батальон отправить, чтобы на первое мая подарок какой-то сделать руководству. Мы должны были захватить эти склады, чтобы кое-кто доложил, что мы, вот такие хорошие, выполнили работу. Я говорю, что не собираю группу. И мою группу отставили, а дали в этот батальон из резерва группу лейтенанта Маркова. Они по-

пали в засаду. Это была трагедия из-за разгильдяйства наших командиров вышестоящих. Они сначала шли с прикрытием, как положено. Дали команду, чтобы спустились с высот и шли по ущелью. Во-первых, это грубейшее нарушение устава. За это в военное время сразу расстреливали. Во-вторых, командир батальона зря это сделал, но он выполнял приказ. Иди, как тебя в академии учили. Это жизнь людей, и твоя в том числе. И первой попала под обстрел группа Володи Маркова, все саперы погибли.

— В вашем взводе потери больше были?

— У меня два человека погибли. Один из них умер в Джелалабаде, у него не выдержало сердце. Болдырев — солдат из Оренбурга. А вообще я бойцов жалел, жалел по-взрослому. Не по головке гладил, а так, чтобы они знали и выполняли. Второй — командир отделения младший сержант Тимофеев, у него ПМН взорвалась в руках. У трех бойцов были пулевые ранения, не сложные.

— Были пропавшие без вести?

— У нас в части этого не было, и в моей практике — тоже. В нашем полку никто не пропал. А так пропадали: кого-то украли, бывало, что бойцы не выдерживали, сдавались в плен. А бывало, что и сами уходили. В нашей части такого не было.

— Как складывались отношения с местным населением?

— Нормально. Вообще, там, где шли боевые действия, местного населения не было — они уходили, поскольку заранее знали, что мы идем, будет операция. Они и живность уводили, уходили в горы. Мы же не будем за ними гоняться. Когда мы уходили — они возвращались. В основном встречались с местными на базарах, вдоль дорог, где они торговали. А в кишлаках, в которых идут боевые действия, я их ни разу не видел. Видно, что вот куры бегают, горячая вода, чай делали, а никого нет. Там очень много кяризов — подземных ходов сообщения. По ним они и уходили. Когда банду Керима искали в Аминовке, то там этих кяризов валом. А потом мы их подорвали. Даже раз нас оттуда обстреляли. Мы в кяриз — там никого нет. А они прыгнули в колодец и ушли.

— Приходилось душманов в плен брать?

— Брали пехота и десантура, но ими занимались другие уполномоченные, мы их с собой не тягали — это лишний груз. Для грузов использовали ишаков. Мы их кормили — они сухари любили. Галеты не ели, а сухари хрумали. Так нагрузишь его всем и он себе идет потихоньку.

Интервью записывал Евгений ЛЕВЧЕНКО.

(Окончание в следующем номере).

Вітаємо!

НАМ РАЗОМ ТРЕБА
ЗРОБИТИ ЩЕ БАГАТО

6 СІЧНЯ 60-річчя відсвяткував почесний голова Сумської обласної Спілки ветеранів Афганістану Володимир Артюх. Шановний Володимире Васильовичу!

Вітаємо вас з початком нового десятиліття вашого життя.

Ми захоплюємося вашим професіоналізмом, людяністю, добротою і щирістю. Тож нехай і життя ваше сповнюється лише відкритими людьми, невідомими емоціями, вражаючими моментами.

Сердечно зичимо, щоб в усіх справах вас супроводжувала удача, а всі ваші наміри з першого кроку ставали приреченими на успіх. Нехай вас ніколи не турбує здоров'я, не засмучує перебіг подій, не спіткають перешкоди.

Бажаємо повсякчас відчувати міцну підтримку від друзів, безмежну любов від родини й прихильність долі. Нехай мрії здійснюються! Нам разом треба зробити ще багато.

З повагою, за дорученням багатотисячного колективу Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів)

Сergій ЧЕРВОНОПИСЬКИЙ,
голова УСВА.

ПЕРЕДПЛАТА-2022

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організацій УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогоди, проза і поезія, можна оформити за Каталогом видань України «Преса поштою»:

- на сайті ДП «Преса» www.presa.ua,
- на сайті АТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua,
- у відділеннях поштового зв'язку,
- в операційних залах поштамтів,
- у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передує передплатному.

Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість передплати з урахуванням приймання передплати і доставки складає:

на місяць – 14 грн, на три місяці – 37 грн,
на шість місяців – 68 грн, на рік – 130 грн.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

Пам'ять

ЗАГИНУВ, ПРИКРИВАЮЧИ
БОЙОВИХ ПОБРАТИМІВ

6 січня бойові побратими з Тербовлянської Спілки ветеранів Афганістану в селищі Ладичин на Тернопільщині вшанували пам'ять Володимира Миколайовича Денеки.

СПІЛЬНОЮ МОЛИТВОЮ, запаленням лампадок і покладанням квітів ветерани віддали шану полеглому герою, який загинув у бою 6 січня 1981 року в Афганістані, прикриваючи побратимів, підірвався на міні, посмертно нагороджений орденом Червоної Зірки. Минув 41 рік з дня його загибелі, але кожного року в цей час на могилі Володимира Денеки збираються бойові побратими, односільчани, родина, друзі, які свято бережуть пам'ять про мужнього воїна.

Пам'ять про земляка увічнено меморіальною дошкою на фасаді школи, де він навчався, його прізвище викарбувано на пам'ятниках у Тернополі й Тербовлі, його іменем названо вулицю у рідному селі.

Василь КОГУТ,
заступник голови Тернопільської обласної організації УСВА.

Спорт

НА СТАДІОНІ БУЛО ГАРЯЧЕ

У селі Орв'яниця Дубровицької територіальної громади Сарненського району Рівненської області відбувся традиційний турнір з міні-футболу пам'яті загиблого в Афганістані Василя Борща.

УЧАСНИКАМИ спортивного дійства були вісім команд Дубровиччини. Незважаючи на негостинну погоду, змагання проходили азартно, наполегливо, цікаво. На стадіоні було гаряче. Перше місце посів «Юніор» з Дубровиці, срібним призером стала команда господарів «Старт», на третьому місці – колектив «Слuch» (с. Колки).

Кращими гравцями визнано Олександра Ключика з дубровицького «Юніора», Максима Буткевича з орв'яницького «Старту», Олександра Таборовця з Колок і Андрія Петровича із золотинського «Альянсу». Команди-переможці та кращі гравці нагороджені відзна-

ками, які вручив голова спілки воїнів-«афганців» Дубровиччини і староста сіл Берестя, Орв'яниці, Соломівки та Кураша М. П. Дашук.

Турнір відбувся завдяки йому, дирекції ЗЗСО та голові Дубровицької ТГ, воїну-«афганцю» полковнику Б. Микільському.

РОСТУТЬ СПРАВЖНИМИ БІЙЦЯМИ

Участь у змаганнях в спорткомплексі Луцького національного технічного університету брали каратисти клубів: «Спортленд» (м. Володимир, тренер і керівник Олександр Хілько), «Любарт» (м. Луцьк, тренер Олександр Крисько), «Волинь» (м. Луцьк, тренер Валентин

Більше сотні бійців взяли участь у відкритому турнірі з карате, який присвячено пам'яті загиблих в Афганістані воїнів.

Бродович) і господарі турніру з бійцівського клубу «Бушидо», які й стали переможцями. Про це повідомило інформаційне агентство ВолиньPost.

Турнір організувала Волинська спілка ветеранів Афганістану на чолі з Григорієм Павловичем. Серед організаторів і голова ГО «Бійцівський клуб «Бушидо» Олександр Панасюк. Почесними гостями були заступник голови ВОО СВА Микола Онішук, президент Всеукраїнської федерації карате Олександр Крисько, завідувач кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету Володимир Ковальчук.

«Кожен із 103 спортсменів мав можливість проявити себе й побачити свої сильні та слабкі сторони. Змагання виховують повагу до суперників. Спорт – це шлях до самовдосконалення не лише тіла, а й розуму та внутрішнього світу людини», – розповідає Олександр Панасюк.

ВМІЮТЬ ТРИМАТИ УДАР

У Закарпатському обласному ліцеї-інтернаті з ПФФП ім. Героїв Красного поля Закарпатської обласної ради відбувся щорічний турнір з боксу імені Олега Тюрікова.

ЗМАГАННЯ започатковано у 2015 році на честь випускника ліцею, загиблого учасника АТО за ініціативи начальника ліцею, учасника бойових дій в Афганістані, виконувача обов'язків голови Мукачівської міської Спілки ветеранів Афганської війни та інших локальних конфліктів полковника Юрія Захарова.

Активну участь у тренуваннях учасників, як завжди, брали досвідчені офіцери-вихователі ліцею, ветерани Афганської війни полковник І. І. Пацкань і підполковник Ю. Л. Францішко. Вміння тримати удар – головне, чого навчають офіцери-«афганці».

Хлопці показали достойну фізичну підготовку й жагу до пере-

моги – у залі панувала атмосфера суперництва.

Турнір з боксу є надзвичайно важливим елементом навчально-виховного процесу в ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою. Адже завдяки такому виду спорту ліцеїсти покращують координацію рухів, підвищують витривалість, розвивають стратегічні навички й підвищують впевненість у собі та своїх силах. Саме такими якостями повинен володіти майбутній офіцер.

ПАТРІОТИ З ДИТИНСТВА

СУДДЯМИ БУЛИ викладачі Н. Г. Івасюк, О. А. Токміна, М. В. Чернушич, а головним суддею став викладач предмету «Захист України» підполковник Олександр Леонідович Болюх. Змагання проводилися між випускними класами.

Спартакіада допризовної молоді включала виконання стройової пісні, стройові прийоми, розбирання, збирання і спорядження магазинів АК, надання першої медичної допомоги, винесення пораненого з поля бою,

У Шепетівському НВК № 1 ім. Героя України М. Дзювльського провели військово-спортивні змагання, метою яких було закріплення теоретично вивченого матеріалу та патріотичне виховання підростаючого покоління.

встановлення мін, постачання гранат. Загальнокомандну перемогу здобули учні 2-А курсу (11-А класу), яким вручено кубок. Переможцям в окремих видах вручили грамоти і медалі.

Були також нагороджені шестикласники, які брали участь у змаганнях «Юний стрілець».

Спонсором виступила Шепетівська СВА, представники якої В. М. Лук'ячук і А. Є. Андреев вручили переможцям нагороди.

Віталій КОВАЛЬЧУК-МАЙДАНЕЦЬ,
президент Шепетівського НВК № 1, учень 11 класу.

ТТ
ТРЕТІЙ ТОСТ

Свідцтво про реєстрацію
КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНЬКА СПІЛКА ВETERANІВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:
01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.
ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.
E-MAIL: USVA2007@UKR.NET
САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ПІДПИСАНО ДО ДРУКУ 21.01.2022 р.
ВЕРСТКА І ДРУК «ТРЕЙД-ІНФОРМ»
Тираж 1800. Зам. 3-4-2022.
ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ